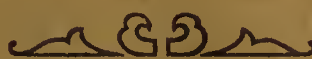
Ванченко - Писанецький

Недолюдки

бувальшина в 3-ох діях

Ціна 30 цнт.

НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
ім. Тараса Шевченка.
168 East 4th Street, New York, N. Y.

НЕДОЛЮДКИ

БУВАЛЬЩИНА В ТРОХ ДІЯХ.

ЗЛОЖИВ
ВАНЧЕНКО-ПИСАНЕЦЬКИЙ.

ДІЯ I. „На прощу в Київ”.
ДІЯ. II. „Київські трущоби.”.
ДІЯ III. Біля церкви Андрія Первозванного.

— 1919. —

Накладом Української Книгарні ім. Т. Шевченка.
168 E. 4th St., — New York, N. Y.

— ДІЄВІ ОСОБИ: —

Лобур-Купернога, ватажок старців.
Марійка, молода дівчина.
Демид, поводир сліпців, молодий, горбатий.
Кулина, хуторянка.
Ерофій-Афонський, странник, у підряснику і скуфії.
Спиридон Смиренний, странник з темним прошлим.
Семка Другин, заіка, (гикавий).
Марфа, станниця.
Мужик
Баба — богомольці.
Міщанка
Старець, сліпий.
І-ша старчиха.
II-га старчиха.
Босяк.
Хазяїн ночліжки.
Чиновник.

Старці, старчихи, босяки, стражники і народ.

ДІЯ І.

(Околиця під Київом.)

ЯВА І.

Демид і Марійка.
(сидять край дороги, сьпівають).

Ох і дайте не минайте калікам убогім,
За спасеніє душеньки, за здравіє родини,
За душі померші....
Ох і дайте не минайте сиротам убогім...

(Проходять: богомольці, нарід — дають милостини).

Демид. Рідчає нарід... вечеріє... Яка сила богомольців пройшла сьогодня на прощу... Завтра великий праздник в лаврі, храмовий... Ти мабуть утомилась Марійко.

Марійка. Ох, утомилась... Вже і голосу не підведу.

Демид. Ну і не змагай ся, одпочинь... Дві торби хліба набрали і гроший більше карбованця, до-

волї для них, все одно на пропой. (Дає їй бублик). На, Марійко, поїдж.

Марійка. „Одпочинь", замітить Купернога битиме, він і вештаєть ся по дорозї, розгляда..... Повіяло холодком і пахощами, вечір мабуть чудовий... Памятаю, крізь памятаю: як то гарно в чудовий вечер зріти, мир Божій... І я колись зріла, з мамою моєю просиджували довго, довго на березї у ставка... Недалеко луг слав ся зелений з квітками і жовтими і червоними, і блакітними... хатка наша стояла окремо на околиці в тополях і вишневому садочку, млин гуркотів колесами і шумів водою... то був наш млин. Просиджували з матусею довго дожидаючи тата і утомлена за день біготнею і виграми я засипала у неї на руках... Гарно, гарно як було, але давно. Ох, давно!...

Демид. Йдуть. (сьпівають).

Ох і дайте не минайте і т. д....

Я В А II.

Виходить: **Баба і Мужик,** пяний. ......

Баба. Анцихрист, проява, о судовисько! Сам гріха не боїть ся і мене в гріх в водиш. Люди сьміють ся! Богомолець, а ногами ледве плута.

Мужик. Ша... не лай ся, не гріши! Глянь, святий город мріє на горах, лаврські хрести велиску-ють ся, дзвони гудуть до вечерні... Завтра велике свято, відпуст, а ти йдучи на прощу всю дорогу гризеш мою душу і лаєш ся такими поганими словами. Побій ся страшного суда Божого! Ти бачила на картині намальовано, що за лайку чорти на тому світї язик тобі витягатимуть з рота кліщами зелїзними вздовж аж на три аршини?

Баба. З обою пянюго всесьвітний все забудеш. Ох, побила мене нещаслива годинонька. (Плаче).

Муж. Випив — тошно, випив капелиночку і заговів ся, потому нельзя, богомолець... Завтра піст, покаяніє і молитва.

Баба. Знаю я тебе, знаю пянюго без стижій. — (Пішли, чути дзвін).

Демид. А ти Марійко не пригадаєш, як звали твого отця і матїр. У якому селї ви жили, в якій сторонї.

Марійка. Не знаю, не пригадаю... Я була тоді маленькою... Пригадую... і не забуду той страшенний мент, як у останній раз я бігала сама, рвала квітки і передомною неждано з'явив ся страшний чоловік, схопив мене і потяг в ліс... Від страху я зомліла і що далї було, я не памятаю... Хворала довго, а коли одчуняла, вже більше не вздріла світа-сонця... Я опинилась в околї не знайомих злих

людий; мене били, знущались, бо я все звала свою матусенку і рвалась до неї... По тім навчили мене жалібно причитувати і виспівувати випрошуюче милостиню... З того часу минуло мабуть не мало довгих літ, як з під крила рідної матусеньки, з раю Божого а опинилась у сім пеклї; я не чула вже відтоді анї жадного ласкавого слова, окрім лайки та бійки та речий паскудних. Чула щоденні колотнечі, пянство без пробудне... І вешталась я з тими людьми од села до села, од монастиря до монастиря...

Демид. О, зьвірі, недолюдки!... Я знаю Марійко, се вони тебе украли у рідної ненї і світ сонця відняли... Вони, наші лобурі! Купернога тут главний атаман і призводник всіх діл мерзених, він бузовір обездолїв богато бідних неповиних дітий, — крадучи їх маленькими у нещасних матерей... Всї ми туть не знаєм нї свого роду, нї племенї, нас маленькими спотворили, скалїчили і пустили по миру на поневіряня. Може і у мене були отець і неня, що пестили, тїшились мною, а мене украли, занапастили і потворою пустили на світ Божій... О, які вони менї осоружні!... Я не памятаю і того, як опинив ся в руках сїх харцизів; але придчутя менї говоре, що і я такий же нещасний, обездолений, як і ти.

Марійка. Демидочку, як менї жалко тебе і як я люблю слухати коли ти зомною так говориш по

душі... Ти до сього жив у нашому гурті і якось цурав ся мене, цурав ся всіх, ніколи так не балакав, як зараз. Від чого то?

Демид. Пробач менї... я думав, що і ти так як і всї ті другі...

Марійка. Ти мабуть добрий, хороший Демидочку.

Демид. Нї Марійко! Я злий, злий як всякій потвора. Я злий, завистливий... Людий не навиджу за те, що сам нікчемний... Особливо не навиджу звірюк лобурів, мучитилїв наших і всїх недолюдків і бродяг в околиці з якими нам приходить ся жити. Я тільки з тобою добріший і от се недавно, бо розпізнав і допевнив ся, що ти єсть за людина... Моє серце розриваєть ся з жалю дивлячись на тебе, тебе знївичили злії люди, знївичили за для своєї потреби, та за для своїх вчинків мерзених. Вони мучать нас за для того, аби самим жити солодко. Всї вони пянюги, огидні, бридкі, злії і безжалістніще звіря хижого. Живуть подаянієм вимогаючи його іменем Бога, а я певен, що анї жаден з них Бога в серцю не має... Може і вони колись були такимиж нещасними як і ми з тобою, але вони втяглись в багно мерзоти і живуть по прикладу колишнїх своїх мучитилїв. Не можу жити так як вони, через те мене ненавидять, бють, а я їх не навиджу стократь більше, окрім огиди до всього нечую і таке діждусь

— настане час і моєї помсти. Я кільки разів тікав від них, а одного разу цілий рік виховував ся у Почаївським монастирі у старця монаха, але старець помер, мене постеріг Купернога, назвав ся моїм батьком і як бродягу взяв назад до себе. Після того я знов утік, думав знайти яке небудь діло, чесно трудитись, але хворого до того-ж без пашпортного мене ніхто нехотів приняти і я мусів вернутись до них. І в тюрмі си дів коли в бігах блукав.... З голоду украв у перекупки шматок хліба: мене піймали і в тюрму посадили, а як вийшов з тюрми, мене скрізь ганяли, як затравлену собаку...— Йдуть (сьпівають). Ох і дайте не минайте і т. д.

ЯВА III.

Виходить: **Ерофій і Спиридон.**

Ерофій. Ти брат зомною не дуже фордибач ся і не вдавай тихоні. Я більше 20-ть літ ходжу по монастирях, ізчухрав всю Росію і на Афоні був, надивив ся на нашого брата странничка убогого, мене не об'їдеш і не обойдьош. Странник єсли вдає з себе тихоню, значить первой плут і вор.

Спиридон. Ох-ох-ох-! Бог да простить мені многогрішному.

Ерофій. То-то! Я тебя в первоє бачу, мабуть ти недавно вступив на наш промисел. А мене Ерофія Афонського по всїх монастирських городах і собаки знають, стрічають з почотом... Сядем от тут. (Сїдають). Ноги щось зудять і поясниця ломить... Єх, видно старо становить ся... Подлець кондуктор, за 18 верстов до Київа висадив на полустанку, хотя по закону немав певного права... Двоє суток з Чернигіва сюди плентав ся. Тільки 8 стацій удалось проїхать зайцем, а то все висаджували, контроль одолїв... Параподом краще, там не так чипляють ся і пошанова нашому брату більша. Ох! ох! ох! Все труднїще і труднїще становить ся...

Спиридон. Ох-ох-ох! Гріхи преумножають ся, яко пісок морський...

Ерофій. Ти з яких же будеш, що все по духовному закидаєш

Спиридон. Аз многогрішний єсть потомок колїна Левітова.

Ерофій. Ага, значить церковне письмо розбираєш?

Спиридон. Ох, ох, ох! Обучал ся в юни годи.

Ерофій. Се вигодна штука для нашого брата, псалтир над упокійником, чи апостола в церкві, або там яку молитву з книжки, можна темноті туману пустить... Я брат до сього не доїхав, гражданське з трудом розбираю. (До Марійки і Демида). Ей, ви,

лобурі! перестаньте вить прохожіх нема, а ми такі що і сами просим. (Перестали). Так от се я кажу, походивши 20 літ по монастирях, я не токмо вашого брата бродягу узнав хорошо, но і всїх монахів знаю чим кожний живе, чим дише; тоже народ продувной не хуже нашого брата дури-світа, правдою не живе.

Спиридон. Ох-ох-ох! Хто не грішень перед Богом.

Ерофій. Ніхто братику правдою не живе, нема її на світї... А я, колись то дурний, шукав тієї правди, шукав і постраждав і до нинї страждаю. Я брат тобі ніхто небудь, а солдат дисциплїнарного батальону, меня брат не даром у полку пороли, та ще як пороли, драли як Сидорову козу! Єто порють і запитають: „будеш?" „буду, ваше бродіє". І знов порють, „будеш", „буду." Надоїсть, плюнуть і підуть. От так безпорочно прослужив я на военній службі 6 літ і 5 місяців... Надїл у мене там на родині, земля, хата, стало бить крестіянського сословія; вернув ся ото я зі служби, образумив ся, встрепенув ся і задумав на землю осїсти, покину мовляв всяке баловство... Як віл працював спини не розгибаючи... Знов вийшла оказія, знов правди захотів, така вже в мене капостна натура і знов пороли, привселюдно, позорно! Єх, як позорно!... Підняв ся після порки, подумав, подумав і плюнув, плюнув

на всїх, на вся і на все! Рішив що правди добудеж і чесно роботать на стоїть. Подарував брату Семейному, а сам пішов блукати по білому світу... Чоловіку з поротою совістю се як раз саме розлюбезне діло, ніхто тебе не знає ти нікого і таких не порють; а то бувало на селї дїти маленькі і тї проходу не давали; глянь, кажуть, він де йде Ерофій поротий... Пішов значить ся я, утік від людий і сорому і легше менї стало, хочеш ляжеш; де просиш, а де позичиш на вічне вiддане; а як по обтер ся по миж такимиж, з поротою совістю, як і я сам, то вже і совість вільготнїще стала. Єх брат, що не кажи, а камінцями, ладоном та святою водицею з кладезя Афонського куди краще ніж гнути спину. Єх-єх-єх! Дурнїв на наш вік вистарчить — правда.

Спиридон. Ох-ох-ох! Всї грішні.

Ерофій. Спервоначалу трудно було, ганяли мене, боялись, бо я зовсім не похож на смирених старців, морда видавала; за для того я побував на Афонї, відростив чуприну, добув право носить підрясник, набрав там пісочку, камінців, ладану і діло пішло як по маслу; в духовній одїжі більше доступу морочить мир хрещений.

Спиридон. Ох-ох-ох! Всї ми грішні.

Ерофій. Вигодна брат штука за для нащого брата, селом йдеш мужики шапку здіймають, даром накормлять, — і почот і пошанова... А добув пра-

во ось як: рік пробувши на Афоні, я два місяці служив матросом на монастирськім пароході, що ходив з Афона до Одеси, — за те дали кличку: послушник судовий і таку бумагу маю; крючок причепить ся я йому і тиць ту бумагу, а одежу мовляв доношую, одчепить ся, потому таке право.

Спиридон. Ох-ох-ох! Прі старості моєй гріховной — сіє єсть трудно.

Ерофій. Трудно. На Афоні трудно. Туди і не микай ся, там брат лодарювати не дадуть і даром не накормлять, як по наших монастирях, — зароби перш: чи в саду за виноградом, чи в огороді, чи за рибою з сіткою; до тогож і харчі не підходящі, хліб то ще нічого, а каша з оливою, що лампадки світять, противно, фе!... Ніяк до такої страви після борщу з салом не привикнеш. Мучив ся я там, за те тепер всюди доступ маю, мене тепер не випориш, а з білетом дисциплінарного батальону на всіх плювать... А ти, свята душе, пашпортик маєш.

Спиридон. Ох-ох-ох! Грішень, маюсь по чужому.

Ерофій, То-то видно птицю по польоту... Біда, запойний я: два а то і три рази в рік запиваю, горко! все рішу, до хреста допиваюсь. Раз волося з голови пропив, продав парикмахерові за полтиника і пропив; тільки потім трудно зволікатись на

ново... Два рази з вірйовки обривав ся — тонка, невидержала; а зопиваю от тоски, думки всякі лізуть в голову... Без порки і тоски може і я чоловіком бувби і не пагонив би от так землю.

Спиридон. Ох-ох-ох! Тоска во грісїх.

Ерофій. Які там „гріхи”, — гріхи плювать!... Тоска по миру, по лїтам потраченим марно... — (Піднїмаючись). Ходім, смеркає... З відки пройти в город краще, а то на обход наскочиш,— Ночліг маєш.

Спиридон. Ох-ох-ох! По гріхам моїм гдї нїбудь на погості церковном прікурну маненько.

Ерофій. Ходи зомною — я тебе проведу в такі апаитаменти де будеш сит і пян і нос в табаці, я тут всї трущоби знаю. Горівку пєш?

Спиридон. Ох-ох-ох! Грішень я, а водочний напіток люблю до обожанія.

Ерофій. Ну, ладно, старий ти дурачок! Ходи зомною і я тебе напою до прелюбодіянія. (Пішли).

Марійка. Я все думала про тебе Демидочку і об твоїм оповіданю... Бідні ми, нещасні; за що нас так покарано. Не вже Бог не зглянеть ся над нами, не вже добрі люди не пожалїють і вік наш пройде от так понивіряючись.

Демид. Люди жалїли мене — я їм скаржив ся на моє безталаня, жалїли, але що з того, що з тої жалости, коли нїхто не подав помочи не вивів на

другий шлях... Кому я потрібний немощий бродяха...

Марійка. От ти себе ганьбиш Демидочку, але я не знаю, я темна, а не бачу тебе, твого облича, — який ти на вроду...

Деммид. Потвора, бридкий, гидчійшого від мене на світї нема.

Марійка. Всї старці нашого гурту менї не до серця, а від чого-ж ти менї здаєсь ся не таким як ті другі, а добрим, добрим... Не знаю, може через те, що я в перше почула речі ласкаві, жалість і утїху... З того часу як нас у двох з тобою посилають на жебри, менї на душі якось хороше, наче вже не сама я на світї.

Демид. Справдї тобі гарно зомною?

Марійка. Гарно!

Демид. Менї теж до серця ти Марійко... І жаль менї тебе, Боже, як жаль! Я на все готовий аби щоб тобі полегчити. Жаль як подумаю що з тобою далї буде, ти нічого не знаєш, ти ще не потонула в тім багнї, якого готують для тебе, а виходу нема, кінець тому один.

Марійка. Про що ти кажеш, Демидочку, я не розумію?.

Демид. Я знаю того недолюдка Куперногу, — він до тебе добріє, а се не даром; але, себе не пожалїю, а не дам тебе в обиду.

Марійка. Спасибі тобі, будь мені рідним братиком і порадником.

Демид. Голубка моя, сестричко моя!

Марійка. Милий братіку, яка я рада, я тепер не сама, у мене брат єсть, братику любий!

ЯВА IV.

Вихадять: **Купернога, Сліпці і Семка.**

Купернога. Ну, ви чортове насіня, поснули тут. І писку не чуть, голосу не підведуть! Утомились, — хвороба на ваші голови, дармоїди чортові! (Демид дає йому гроші і торби). Се тільки. Паршивці. Семка і то більше зібрав, а то сліпці...

Семка. Ґи-ги-ги... .Сьо-сьо-сьо... бі-бі-бі.... рос-до до...

Купернога. (До Демида). Ти бродяга чортів знов мабуть її канахветами кормив; я запримітив як ти щось з торби виймав і їй давав. Гляди у мене! (Бє його). Збірайсь до дому. (Лічить гроші). Ой погано, скрізь погано; такий день, така сила народу пройшла і погано. Без дітий, Онупрію, погано! Як не кажи, а діти сила в нашому ділї. Колись то, памятаєш. У такі часи в Київі купались в горілці, а від сала і ковбас животи тріскались.

ЯВА V.

Виходить: **Марфа і Кулина.**

Марфа. Снадобє ето, мать моя, от всїх болїстий і недугов, в Єрусалимі граді прітовлено благочестівим схімнїком. Тут Йорданськая водиця, росний ладан, корїшок Віфлїємского маслїчного дерева, стало как рукой снїметь. Теперіча ежелї печаль на серце лїбо какоє горі...

Кулина. Таке горе, таке горе, що і росказати неможу.

Марфа. Ти возьмі, возьмі корміліца на руп, алі на полтінїчек, будеш денно і нічно Марфу помінять. (Дає їй фляшечку.)

Кулина. (Дає їй гроші). Де не була серденько, до кого не вдавалась — не помага, як в воду кинула. (Дивить ся на Марійку). Молода, хороша і слїпа, горенько тяжке... (Дає милостиню). Помолись бідолага за мою нещасну Наталочку — твоїх лїт була-б небога.

Марійка. Спасеть Христос! А вона у вас хвора чи померла?

Кулина. Не відомо дитино моя, вона загунила у мене... Була єдина утїха моя на білому світі, — стратила я її і чутки про неї немаю... Тепер сама я одинока... Помолись за неї дитиночко, помолись

може і вона така-ж нещасна як і ти і поневіряєть ся де небудь меж чужими людьми. (Кулина і Марфа пішли).

Марійка. Наталочка... Боже мій, сей голос... сей голос...

Демид. Що з тобою?

Марійка. Голос сієї людини, неначе я його десь чула... Сей голос знайомий лєть ся в душу і нагадує... Я його чула, чула, де... Не пригадаю... не пригадаю...

(Їдучи, сьпівають):

„Ох і дайте, не минайте...” і т. д.

— З А В І С А. —

ДІЯ II.

ЯВА І.

Купернога і І-ша старчиха.

(Виходять з льоху з ліхтарем і сьвічкою).

Купернога. Ну, шито-крито! Гляди, а ні гу-гу! З льоху писку їх не почують, а там заморять ся і замовкнуть.

Старчиха. Ой, страшно!

Купернога. Чого там страшно, не первина! Завтра чуть сьвіт я їх відтарабаню до Стицька Живулї у Боярку, а той їх живо далї спровадить і каюк. Дїти гарненькі, літ по пяти, брат і сестра.

Старчиха. Хоч би одно вже, а то аж двох разом.

Купернога. Не бій ся, аби тільки яка чортяка тепер не підстерегла. Здаєть ся на улици нікого не було, на подвірю теж, босяки ще не посходились. А Демидко не вертав ся?

Старчиха. Нї, не бачила.

Купернога. Почав я з деякого часу баятись от того горбуна паршивого, тоді я його побив, а він укусив мене за палець, сього з ним перши не бувало, озвірив ся сатано і похваляв ся помститись, такий на все здатен, злюча собака! — Треба буде його як небудь позбутись, одвезу його до Живулї, нехай він з ним колотить ся, він якось вміє усмірять от таких паршуків. Все одно користи з нього мало, а нашкодить може, особливо як дізнаєть ся за дітий; я ще запримітив, що він дуже за Марійкою упада, та вже виросла, у таких літах...

Старчиха. А тобі що до Марійки?

Купернога. Та так, нічого...

Старчиха. Ти гляди у мене, я тобі дам Марійку. Знаю я тебе добре, бендьока собака! „Виросла"; о, поганий! (реве). Тільки дізнаюсь, що у вас що небудь коїть ся, то я їй дряньтюзї носа відкушу, от єй відкушу.

Купернога. Та ну тебе к'бісу разом з нею, не до того! Я піду скличу лобурів, запємо, ніби то нічого не трапилось, приготуй жратви, а я збігаю за горілкою. Гляди-ж про дітий, а ні телень, пяною кому небудь не промов ся, задушу!... — Ходім! (Пішли).

ЯВА II.

Виходяаь: **Демид і Марійка.**

Демид. Нікого нема, ще не посходились. Приляж Марієчко, спочинь поки не з'явилась зграя і не почалась на всю ніч колотнеча, скоро зійдуть ся от ті злодюги пропивати те, що за день нагарбали.

Марійка. З думки у мене не виходить голос тієї жінки, що наказувала помолитись за дочку свою Наталочку, голос такий знайомий, жалістний, наче я його не раз десь чула. Стратила, каже, дочку свою, бідна....

Демид. Мало у кого, голубко, буває яке горе; всі бідкають ся Ти приляж тут у куточку, спочинь, а я... я піду допевнюсь, я де що запримітив.

Марійка. Що таке?

Демид. Опісля взнаєш, а тепер я піду. (Йдучи). Ну, коли допевнюсь, загублю я тебе лобуре проклятий, не пожалію! (Пішов).

Марійка. (помолившись, лягає).

ЯВА III.

Виходять: **Перша і Друха Старчихи.**

(Перша вносе закуски і кладе на стіл).

2-га Старчиха. Ні, ти менї скажи, за що він мене бив. Ти, каже, сперла шматок ковбаси, що подала перекупка на базарі, я, каже, чув як ти жерла; не їла, кажу, а він битись, а я укусила за ухо, а він гірши битись, насилу вирвалась. Я пожалуюсь на нього лобурю, яке він має право, я йому не вінчана. — О, слїпа гадюко!

1-ша Старчиха. Годї вам помиритись.

2-га Старчиха. Не дїжде він, я така що і полиції роскажу, що він єсть за проява. Кипить моя душа на нього! Подумаєш, велика цяця, слїпець, мордозвон! Собака, за мною може упада та залицяєть ся підхвебиль драгунського шквадрону, не йому рівня!

ЯВА IV.

Виходять: **Слїпець, Семка, Босяк, Марфа, і остані.**

2-га Стачиха. Ось він сатанюк! Ні ти менї скажи, за що ти мене бив

Сліпець. Ковбасу сперла!

2-га Старчиха. Брешеш!

Сліпець. Сперла, чув як чвакала і чосник пах.

2-га Старчиха. Щоб тебе черви їли!

Сліпець. Мовчи, убю! Де вона. Дайте мені її!

Босяк. Господа, господа драть ся не надо, успокой ся мосьце старік і ви мадам баба, сказано мілиє бранять ся тілько тішать ся. (Сьміючись сідає до столу).

Сліпець. (Сідає). Ну, вже вона моїх рук не втече, попаду як небудь.

2-га Старчиха. Злякалась я тебе як торішнього снігу, мордо-звон чортів, сатано, тьфу!

Босяк. Годї, довольно! Пора міріть ся, заключіте переміріє і запівайте могорич, что єто у вас сегодня такоє воїнственноє настроєніє, і водкі єще не пілі... Настоящіє Японци, без водкі деруть ся! Ну, Марфуша, росказивай гдї била, что віділа, что слихала і как опять в наші края попала.

Марфа. І гдї єто я только не била, родіменькій! Била я в курском городї їй Мітрофанія в Воронежї городї, в Елцї городї у купецькой вдови в пріжівалках почітий больше полугода про маялась, мучилась так ужастї как: в домі строгості, пости, водкі лїбо хмільного ні-ні, пасїлу-то я удрала от єдакой роспроклятой жістї.

Босяк. І стяжала.

Марфа. Ротонду на лісєм міху.

Босяк. Ловко! (сьмієть ся).

Марфа. Да продешевіла родіменькій: в Курском городї єле за четвертную сбила, а шуба рубльов четиреста заплачена.

Босяк. Єх, ти, свята душа! А денеґ много прінесла?

Марфа. Гдї уж там.

Босяк. Аль водіща Йорданськая не в ходу.

Марфа. Трудно инче нашему брату, ох как трудно, поумнел народ. Водіця зовсїм не в спросї так я такоє знадобє прідумала: От всїх болїстей, бито із води Йорданськой, роснаго ладану да корішка маслїчнаго Віфлеємського дерева, ходчеє пошло, малую толіку скопіла.

Босяк. Кутньом стало бить з тобой Марфуша, цїлий год ждал тєбя разлапушка! (Обнїмає).

Марфа. Уж чого тут, брось, не замай... прі людях-то, срамнік єтакой!

Босяк. Што за лядї, ми з тобой людї, а всьо ето вєтош не годная, ми попалї нє в свою компанїю. — (Одкриває монопольку і пє, Марфуша теж пє).

Семка. (Побачивши що пють): Ги-ги-ги, да-да-дай-, ги-ги-ги...

1-ша Старчиха. Чого, горілки. Пождеш не подохнеш, зараз принесе.

ЯВА V.

Виходить: **Купернога з горілкою.**

Купернога. А ну, голота, чортовє насінє, після трудов праведних шквар на всі. (Ставе на стіл). Насилу роздобув в хозяїна, монополію заперли, завтра празник, прядки!...

Босяк. Под празднік надо запасать ся заранеє, вот как я. (Подає руку Купернозї). Господіну предводітєлю ніщей братії наше вам з пальцем 10-ть, а з огурцом 15-ть.

Купернога. А і ти паничу тут! Гнать би тебе слід звідсіль по потилиці, ти порочиш наше званіє: вчора Семку підпоїв, анахтима, всю виручку відняв, — дрантя паршиве, геть з очий!

Босяк. Я нє к'вам, я к'нєй.

Купернога. А... і Марфуша з'явилась! Давно тут не була, не бачив у сїх містях.

Марфа. Броділа по матушцї Рассії, броділа і опять сподобіл Бог свідіть ся.

Босяк. А... відать ви знакоми! Нє сердіть старік, полно! Мало чево не биваєт мєжду людьмі одной професії, тут конкуренція і всьо прочеє. Ну, как дєла дєлїшкі.

Купернога. Діла, як сажа біла. (Пють і закусують).

Семка. Ги-ги-ги, д-д-да-да-дай...

Кипернога. Чого, обіжають, не дають горілки. На, пий! Він сьогодня молодець, більше карбованця приніс.

Семка. Ги-ги-ги... (Чути пісню Ерофія і Спиридона з за куліс).

Купернога. Ще когось несе. (Подивившись в двері). Та се наші странички загуляли.

ЯВА VI.

Входять: **Ерофій і Спиридон.**

Ерофій. Здорова чесна кумпанія, що всяк час не проч від випиванія.

Всї. Здорові, здорові!

Ерофій. І-і... Тай набралось вас усякої масти, знаєте де раки зимують... Ти поглянь смиренний старче куди ми з тобою попали, глянь, та вянь... тільки гляди з увагою, з такими поштеними особами я тебе зараз познакомлю, що до віку чести не забудеш. Чудо нарід!... Все люди з найвищого общества, фу-ти, ну-ти ножки гнуті, одно слово бламанжа під соусом. Аристократи, дипльомати тільки штани рваті. До всякого з них не підходь з голими руками, а в пальчатках, в базарний день пара пятак

без торгу ціна настояща, хоч в руки не бери.

Кипернога. Сьмієтесь над нами Ерофію; сьмієтесь. Хе-хе-хе...

Спиридон. Ох-ох-ох... Гріхі, гріхі!

Ерофій. Ти бачиш от сю физимонію, мущина красавець писаний, се тут главний начальник, воно начальник і придводитель двор... чи то пак, просто командир нестроєвої команди нищей братії, а се все його неустрашимоє воїньство. Ти глянь які рожі на всїх чортів похожі... Друже розлюбезной.. (цїлує його), тобі не повезе в странствії бо ти, я бачу, хоча і хитрой, а дурачок; можеш сьміливо вступить в команду сього придводителя, будеш по всяк час ситий і пяний, я тобі дам рекомендацію; — служба у нього без чинов і ординов, все се брат народ такий, що як там кацапи кажуть, охулки на руки не положе — бере де може. Обчество первий сорт з бандеролю!... Ну, братя! привів я вам старця смиренного, сідинами убіленного, прошу любить і жалувать.

Купернога. Просимо до кумпанії, сідайте.

Босяк. Мілості прошу к'нашему шалашу. Я тоже могу говоріть в ріфму, а кто ріфми точіт, тот випіть хочет. (Пє).

Спиридон. Ох-ох-ох, гріхі наші тяжкіє.

Босяк. А їх я імєю честь знать. (На Спиридона).

Ерофій. Знаєш?

Босяк. Да, ми встрєчалісь в одном нє значітєльном городкє, імєлї честь так сказать, в мєстє... словом, однокашнікі. (Показуе пальцями рук рішотку, як в тюрмі). Хе-хе-хе, очень прiятно возобновiт знакомство. (Подає руку). Може придьот ся опять по совокупності.

Ерофій. Він тебе знає?

Спиридон. Ох-ох-ох, діло гріховноє!

Ерофій. Ага, так, так! Ось бачиш і знакомого знайшов... О, і Марфуша тут!.. Теж свята душа, цілитильниця не домагающіх, Йорданською врачує, бочок з пять тієї води продала, а на Йордані зроду не була.

Спиридон. Ох-ох-ох, гріхі!...

Марфа. Надсьмішник етот Ерофій, ужасті какой надсьмішнік.

Ерофій. Здорова, Марфуша, пізнаєш?

Марфа. Здорово, кормілець, здорово..

Ерофій. Бач якого сакердона підхопила, настоящий франт: сапоги в рант, морда пряником, душа шкаликом, спасай ся, спасай ся!

Босяк. (Подає руку Ерофію). Бившій солїст хора Калїшевскаго, потерял од простуди голос, а тєпер стрєляю будто студент пострадавшій.

Ерофій. Ну, що-ж, стріляєш мітко?

Босяк. Нїчево, штука злободнєвная.

Ерофій. Стріляй, може і улучиш у своє місто,

як що не виграєш то й програєш... (Пє). Мерзавці, всі мерзавці! Недолюдки, на шибеницю всіх! — Правдою торгують і Бога купують...

Спиридон. Ох-ох-ох, успокойтесь, что за гріх з вамі.

Ерофій. Отойди!... І все то люди... Колись жили правдою, а тепер недолюдки... (Пє). Сліпці, каліки перехожі, кобзарі вишукували Україні волю, взбужували нарід стояти за правду... Правда. — (Пє). Нема правди, огида, мерзота!...

Купернога. (Боязливо). Запили, Ерофію.

Ерофій. Запив... Тоска найшла. (Пє). Камінем то тут налягає, гнітить, давить!...

Босяк. Какая тоска!... Всє пяни, всє весьоли, умілєніє, душа радуєт ся... Штоби прогнать вашу тоску ми спойом што нібудь хором под моім управленієм, я по етой часті собаку сєл... Вот только камертона нєт; ну, ладно, я і так умєю. (Ударив пальцями і підставляє їх до уха). Фа, ля, до, ля, до! Господа, господа, ну разом затянєм. (Сьпівають.)

(В час сьпіву входить **Демид,** крадучись, щоб його не примітили і сідає біля Марійки)— В кінци сьпіву.

ЯВА VII.

Входить Хозяїн ночліжки.

Хозяїн. Ей, ви, тіше, а то поліція ходіть около дому, росходітесь по углам! (Всї крім Марійки, Демида, Ерофія, Спиридона і Босяка з криком): Поліція, ох, Боже мій! (Вибігають).

Хозяїн. А ти чого остал ся.

Босяк. Потому что не боюсь твоєї поліції, менї наплевать, она меня хорошо знаєть.

Хозяїн. Пойді ти к'чорту! (Викидає його). А ви, ей, святиє отци, убірайтесь отсюда, да поживій! (Пішов).

Спиридон. (З під столу). Ох-ох-ох, гріх какой, гріховноє діло... бають поліція, Ерофій!

Ерофій. (Спавший за столом, просипаючись). Де поліція... А менї що поліція. Пашпорт маю не пропив, нї, солдата та ще дисциплїнарного батальону не випориш, нї, дудки! Тепей не випориш, руки короткі... Одмінили по височайшому повеленїю!

Спиридон. Ох, грішен я і з поліцею не люблю встрічатись, ідьом, Ерофій, сокроєм ся от гріха! — Ох-ох-ох....

Ерофій. Не любиш, смиренний. „Гріхи" замолюєш. Мабуть богато, арештант! (Встає). Таких пороть як ти! А мене пороли за правду! Де правда, де во-

на... Все пропю, до хреста, все рішу!... Волося з голови продам парикмахерові, до чортів допюсь, страшно!...

Спиридон. Ох-ох-ох, гріхі, гріхї... (Пішли).

Демид. Ти не спиш, Марійко.

Марійка. Хіба заснеш у такій колотнечі, (сїдає). З думки у мене не йде та людина, я весь час думала про нею... Голос той я чула, а де не пригадаю, не пригадаю...

Демид. Ну, Марійко, наробив я роботи, прийшов кінець Купернозї і ми може вернемось на волю. Я виявив всї його вчинки. Хтось йде сюди, я заховаюсь, буду тут. (Ховаєть ся).

ЯВА VIII.

Входить Купернога.

Купернога. Нїкого не видко, фальшива тривога, сполохали тільки таку веселу бесїду і перебили... (Побачивши Марійку). А... ось і добре, що ти тут... і сама, на ловця і звір йде, як той казав. (Замика двері). Давно ждав такого часу, всї розбігли́сь, нїхто не помішає... Слухайно, Марійко, ми тепер краличко на одинцї з тобою.

Марійка. А що таке, дядюшко?

Купернога. Давно ждав такого мента, я хотів тобі сказати... якось все не випадало, мішали, то те то друге; знаєш, Марійко, ти вже доросла до літ. Он якою стала, теє, дівчина... як маківка... а дівчата в твої літа вже теє... повинні знати кохання... ласощі...

Марійка. Коханя, ласощі...

Купернога. Еге-ж, ну, одним словом, як би його дотепніще сказати... Ну, хочеш бути моєю... Хе-хе-хе...

Марійка. Не розумію, я і так ваша, я в вашій волї і все роблю по вашему наказу, хіба я вам коли і в чім перечила?.

Купернога. Нї, не те, то борщ, а то каша..... Хе-хе-хе... Ти гарна дівчина і слухняна, що й казать, але... бачиш... ну, словом хочеш бути моєю полюбовницею.

Марійка. Що? що таке, що ви кажите, дядюшко? Опамятайтесь, менї таке казати мали, Бог з вами. Ви гляньте на мене я нещасна, сліпа... Кому я потрібна-ж своїм калїцтвом...?

Купернога. То дарма, що слїпа.

Марійка. Годї, годї про се... Гріх вам глумитись, глузувати надімною, менї і так жити обридло, на що вам мене обіжати, — шуткуючи такими річами...

Купернога. Яка-ж ту ти біда... Ей-ей, я не шу-

ткую, а діло кажу. Подумай дурочко: я старий у ватазї, будеш моєю всїх заставлю кланать ся, прислуговати тобі, панею поживеш... Захочеш, підеш на жебри, не захочеш — будеш спати цілий день і ніхто слово пикнуть не посьміє; піхтурою вже не будеш плентатись від села до села, як до сього часу, я тебе возитиму у фургонї, ось як тобі гарно буде.

....Марійка. Нічого я не хочу, я боюсь вас!... Що ви задумали? Пожалїйте мене нещасну, не вже у вас нема Бога в серцю. Ви і так обездолїли мене, — обездолїли на все житє, калїкою зробили, вирвали від рідних, одняли все що на світї було дороге і тепер знущаєтесь... За що?... За що-ж?... Майти жалїсть...

Кипернога. Ну, так чи не так, як там жалїбно не причитуй, мене не зворушиш і ти таке будеш моєю. (Обнїмає її). Я тебе бажаю, а чого я бажаю, того добюсь... на те я тут старший меж вами і можу присилувати!...

Марійка. Геть-те, геть-те! Бога бійтесь!...

Кипернога. Туди к'бісу, щей пручаєть ся кошеня!... Так ти не хочеш по волї, так я тебе силою візьму!... Сьмієш менї перечити!...

Марійка. Ратуйте! Демидочку, братіку де ти!..

Кунернога. Мовчи, а нї писни, а то я заціплю рота!

Демид (вискочи). Стій, бузовіре! Не заціпиш, ти тут не один, я її захищу!...

Купернога. Хто, ти!... Ха-ха-ха... Ти її захистиш? Ти? Ах ти-ж погань нікчемна!

Демид. Годі знущать ся, годі! Минуло ся!...— Знай, що я всі твої злодійські вчинки виявив, знайдуть кого ти ховаєш в льоху, знайдуть! і тебе на сей раз не помилують, зараз з'являть ся за тобою, жди!...

Кипернога. А... Бісова потвора! Так ти знаєш? Виявив... Убю!...

Демид. (вийняв ніж з холяви). Підійди тільки!

Купернога. А... Ножем? Так і у мене руки не порожні. (Взявши ніж зі стола заміряєть ся). Здихай!...

Марійка. Боже мій! Боже!...

Демид. Поборимось... (Борікають ся).

Купернога. Паршива собака, на смерть закатую! Погибать, так, погибать!

Марійка. Братіку, Демидочку! Хто в Бога вірує, ратуйте!...

Голос (стукаючи в двері). Отворіте!

Купернога. Хто там?...

Голос. Поліція! Отворіте!

Демид. А-га, за тобою собако!

Голос. Ломай двері!

Кипернога. Поліція, пропав я!...

—— ЗАВІСА. ——

ДІЯ III.

(Біля монастиру „Андрія Первозванного". в Києві. Біля церкви **старці і Старчихи** з другого боку **Ерофій і Босяк.**

ЯВА I.

Виходить Чиновник.

Старці і Старчихи. Подайте милостинку Христа ради каліці на пропитаніє, за душеньки. Милостивці, не минайти убогого, спасеть вас Христос,— Бог віддячить десятирицею. (Чиновник роздає милостиню).

Босяк. Пардон, окажітє вніманіє студенту пострадавшему.

Чиновник. Не врї, не врї бестія. Много вас Шарамижніков шатаєть ся. (Дає).

Босяк. Ну і публика, з такімі оскорбленіямі і только копєєчку подалї на пропой душі. Фу...

Чиновник. Ти давно всьо пропіл, пропіл і душу і образ человіческий.

Босяк. Представтє і то і другоє хотєл утїлїзіроват, предлагал в залог в судную касу, не прініма-ют, говорят, портїт ся от молї і благодаря етому мало цєнноє.

Чиновник. Животное.

Босяк. Добавте, двуногое пітающееся ся ісключітельно проізведеніем государственной монополії.

Ерофій. Послушнику Афонського манастиря на підрясник, без підрясника застой в ділах.

Чиновник. Рожа-то у тебя зовсім не послушніческая, а скоріе разбойніка з большой дорогі.

Ерофій. Знаю, потому і прошу, щоб вид трохи приакуратити, а тоді не буду просить подаянія, а займусь ділом духовно-комерчеськім, буду поставлять богомольців до Лаври.

Чиновник. На водку, на водку!

Ерофій. Ні как ніт, Ваше Високоблагородіе, — вчора забстував, з больниці випустили, до білої гарячки допив ся.

Чиновник. На!... (Пішов).

Босяк. Єщо і задайот ся, подумаеш птіца какая.

Ерофій. Каже рожа у мене противна і сам знаю, а особливо тепер.

Босяк. Да, действітельно у вас фізіономія того, подгуляла. Слушайте, а где же ваша роскошная шевелюра і ета монашеская обстановка. А жалко вашіх волос.

Ерофій. Приняв постриженіе у парикмахера, за полтинника продав волося і пропив.

Босяк. Ха-ха-ха. Даже волоси пропіл. інтересно! Ето кутьож настоящій, на всє мєлкіє. Надо прінять к' свєдєнію.

Ерофій. Всьо рішив.

Босяк. Шірокая натура, ето по моєму, люблю, кутїть так кутїть!

Ерофій. Пригадую і я тебе „широкая натуро”, ти тоді був з Марфушкою странницею, на її щот кружляв.

Босяк. Да, да! А знаєтє какой с нєю странний і нєпріятний случай сличіл ся. — Пошол ето у нас кутьож форменний, — дєйствітельно не єя щот; я, відітє—лї, без возмездно своїх ласк нє росточаю, у нєй дєнеґ, доложу я вам, рублей 100 било, дня трі словно сир в маслє каталїсь, путалїсь по трактірам і по кабаком, даже і в Шатє билішіку задавалї. В росторації Проценка на Подолї случїлась такая оказія: я желая доказать свою любов публїчно дал єй по мордє, потому што она начала з ізмєной розглядивать прохожїх солдат, я нє люблю ежелї дама серца мнє ізмєняет; заварїл ся скандал, нас виставілї і попалї ми в участок. Я, надо вам сказать, не особєнно на хорошем щету у здєшнєй полїції, она просто не долюблївает меня как человєка інтєлїґентного; как попалї ето ми в участок, нас обискалї і у Марфуші нашлї дєнґі, што да как... А єйо, мою голубушку, оказиваєт ся давно іскалї, она жівя у ка-

кой-то купчіхі пріжівалкой, свіснула ротонду, сейчас ето єйо под арест і в тюрму. Сталї било і комнє пріставать, думалї, што ми ето сообща, но я їх с умєл убєдіть, што я нікакого участія не прінїмал, меня і освобіділї. Так вот как нєчально прекратілась наша любов з Марфушкой... Тєпєр она бє дняжечка ізниваєт в тюрмє... Досадно, чорт возьмі, вєдьми єщо не всє деньґі пропілї! Вот вам і опит, а свалял дурака, рано начал ревновать, а надо било єщо обождать, жалко!... Однако тут што то прохожіх стало мало, надо ізбрать пункт по бойчеє... (Лічить гроші). На хулїгана хватїт да і Дунька должно бить што нїбудь настрєляла; славная дівчонка я вам скажу, всего 13 лет, а как стрєляєть здорово, молодєц! Любїт меня до бєзумія, надо поспєшіт забрать у нєя виручку, а то пожалуй пропїоть бєз меня... Поспєшу, а то под ложечкой сосьот, прівик в ето время завтракать. Досьвіданя, друг любєзний. (Пішов).

Ерофій. Щоб більше не бачитись... А се що... Знайома парсуна... А... голубчик з лобурацької ватаги, здрастуй!

ЯВА II.

Виходить Демид.

Демид. Здрастуйте, дядюшко!

Ерофій. Каково живйош поживаєш. Постой брат, чув я, що у вас там якась оказія сталась...

Демид. Сталось те, що нашого харциза зо всім його кодлом падлючім в тюрму запаковали.

Ерофій. Чув, чув! Давно час, а з чого пішло.

Демид. Діждались свого, чужі сльози не проходять марно... Вони се задумали ще двойко обездоліти, я вислідив, підглядів і виявив, помстив ся і за себе. Тепер понесуть кару за всі свої злодіяцькі вчинки.

Ерофій. Подлець народ, подлець! а живуть Христовим іменем; всіх слід перевішати на одній віровці. Ну, а ти як тепер, що думаєш робити.

Демид. Мене поки приютив один добрий чоловік, обіщає знайти службу; я і сліпу Марійку визволив, її теж взяла одна пані і хоче її віддати в приють для сліпих, я оце йду до неї.

Ерофій. Молодець, хвалю! Кинь ате мерзене діло, ти молодий, а при охоті візьми ся за діло, станеш чоловіком.

Демид. Велика у мене охота до чесної праці, та горе, хворий я, сили немаю.

Ерофій. Дай Боже, ти молодий, вилюднієш аби охота; то вже нашому брату старому бродязі один кінець, або кіндрашка під тином як пес, або віровка і кріпкий сучок... Ех!... Лічить). Аж 43 копійки за один день, сума, зібрав стало буть на ві-

ровку... Що... я сказав. Хотів сказаги на скуфію, а вирвалось на віровку, саме в час... Мабудь пора... Ха-ха-ха. Думай Ерофію странниче Божій, думай, розкинь розумом... А-а... Знов думки проклятi, знов налягають, туманять мозок! А далї що? Що?... віровка... Ех, Камінці, ладан, свята водиця!... Дураков хвате!... (Пішов).

ЯВА III.

Виходить Кулина і Міщанка.

Кулина. Сядем серденько от тут спочинимо трохи. До Демида). Посунь ся трохи, хлопче. (Сідають). Спасибі вам, що ви от се похожаєте зімною по святім містам, з вами якось відраднiще, є до кого промовити слово, не так смуток налягає.

Міщанка. Нї за що голубенько дякувати, я теж тут сама і менї з вами гаразд.

Кулина. Фу... Утомилась, піднялась на гору і дух захватило, ослабла зовсїм... І достатки єсть, та вже коли Бог не благословить, а пошле тяжку долю — все піде як з каміня... Свій хутор у нас біля Білополя і жили там як у Божому раю... Послав нам Бог утїху — дочку єдиначку, гарна як квіточка рожева... Сїм годочків вже їй минуло, коли в один стращенний день, щезла вона від нас без ві-

сти і от се вже минає 10-ть літ, як про нею і чутки нема...

Міщанка. Ох, горенько тяжке! Так таке і пропала не відомо де?

Кулина. Пропала, серденько, як в воду кинула... Чи її украдено, чи її розірвали хижі звірі, — чи в ставку потонула не відомо... Як не шукали, все на вкруги перевернула, містечка здаєть ся такого не було де-б не шукали; а ні слуху по сей час.

Міщанка. Голубонько, а не приходило вам на думку, що дітий маленькими викрадають старці-лобурі, або цигани?

Кулина. А що ви думаєте...? Може, все може бути... Може і мою Наталочку украдено і вона тепер меж ними понивіраєть ся, все може бути... Горенько моє тяжке...

Міщанка. А ви не шукали її по між ними?

Кулина. Якось і в голову не прийшло... Мабудь за гріхи мене Господь карає... Одна біда стряслась і зараз і друга на поріг з'явилась, через два роки після того помер мій чоловік, звалила його хворість люта... Хуторок наш стоїть окремо від села, млин свій маємо на ставку, а чоловік мій був мірошник...

Демид. Стійте!... Кажете хутор окремо від села. Хата з тополях і млин свой. — Млин на ставку...

Кулина. Еге, а ти почім знаєш?

Демид. Стрівайте, ради Бога пождіть мене тільки хвилиночку, я хутко, я зараз приведу. (Хутко пішов.)

Міщанка. Що се з ним?

Кулина. Чудний хлопець, скочив мов не самовитий, каже ждати... — Чи не божевільний...

Міщанка. Мабуть божевільний, тут богато всякого люду вештаєть ся.

Кулина. Чудний, чудний хлопець, аж налякав мене, цур йому! Схопив ся опечений і побіг, я і забула що він тут сидів... Так ото я про свого чоловіка, — по весні у нашому ставку прибула велика вода, прорвало греблю, поки скликали людий з села, він сам сердешний став загачувати, промок, про1 студив ся і захворів, а там і не стало його... Осталась я одна... (Встає). Ходім серденько поки дошкандибаємо до лаври той вечерні прочнуть ся.

Міщанка. А того чудака не підождемо, може і справді яке діло.

Кулина. Бог з ним, яке у нього може бути діло до нас. Так щось вигадав, або фиглї строїть. — (Йдуть).

ЯВА IV.

Виходить Демид і Марійка.

Демид. Стійте, стійте! Ради Бога підождіть. — Ось тіточко вона, ся дівчина — дочка ваша — Наталка.

Кулина. Що... Моя дочка... Моя Наталочка.. Вона сліпа!...

Демид. Роскажи сестричко, роскажи все що пригадаєш о своїх дітячих літах, як тебе украдено, всі признаки вияви.

Марійка. Знов я зараз почула милий той голос, тут та сама людина, що тоді.

Кулина. Говори дитино, говори...

Марійка. Я пригадую, була маленька, жили гарно... Хатку нашу памятаю на околиці за селом в тополях, млин гуркотів колесами, — наш млин, там татко мій, мелник весь в муці...

Кулина: Так, так...

Марійка. Ми з моєю матусею, добра така, та ласкава, часто сиділи і дожидали вечеряти, тата, з млина...

Кулина. Так, так...

Марійка. Одного разу весною, як квіточки зацьвіли, я гуляла, рвала квіточки, з'явив ся страшний чоловік, схопив мене, потяг в ліс... Тотім осліпла, не бачу світа, сонця... Злії люди били мене, зну-

щались надімною, заставляли просити милостиню...

Кулина. (Ридаючи). О, Боже правий! Сеж вона, вона моя Наталочка!... — Вона! Донечко!...

Марійка. Мамо, мамо!... Я пізнаю ваш голос, се ви, ви, моя рідна неня!...

Демид. Се вона, дочка ваша, лобурі її украли у вас, їх тепер судять, я все виявив і дочку вашу визволив.

Кулина. Се вона, я серцем чую. Донечко моя безталанная!...

Марійка. Яке не сподіване щасте!... Матусенько, ви знов зімною! О... я шалію від радощів!.... Там і татко мій, там хатка наша і млин і ставок... О... Яб все на світі віддала, щоб тільки прозріти і побачити вас... Мамочко, я не бачу вас, рідна моя!... Не проганяйте мене, пригрійте мене каліку сліпу.

Кулина. Бог з тобою доню моя!... З знайшла тебе, мов безталанну на радість, на утіху... У мене тепер єсть для кого жити... Моя ти страднице обездоленная!...

Демид. І мене візьміть з собою, приютіть безприютного, як собака буду доглядати вас і донечку вашу, я такий же безталанний і обездоленний як і вона, з нею я зріс і терпів поневіраня.

Марійка. Мамочко, візьміть і його, то мій названий брат, він мене визволив з пекла і довів до вас, рідна матусенько.

Кулина. Ох, діти мої, діти!...

Марійка. (На колінах). Боже, Владико всемогущий!... Не найду я слів якими маю дякувати Тобі за таке несподіване щастє!...

—— З А В І С А. ——

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ в 3 діях	15	цнт.
Американський шляхтич образець в 3 діях	30	„
Блудний син, образ в 4 діях	25	„
Бондарівна, драма в 4 діях, а 5 відслонах	20	„
Вихованець, комедия в 3 діях	25	„
В неволї темноти, комедия в 3 діях	25	„
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5 діях	40	„
Два домики і одна фіртка, комедия в 1 дії	15	„
Душогубка, драма в 4 діях	30	„
Жидівка вихрестка, драма в 5 діях	50	„
Запорожський клад, комедийо-опера в 3 діях	30	„
Зоря нового життя, комедия в 4 діях	30	„
Іцко Сват, комедия в 1 дії	10	„
Капраль Тимко, мельодрама в 5 діях	20	„
Маніґрула, комедия в 1 дії	15	„
Мати наймичка, драма в 4 діях	25	„
Мужики аристократи народний образ в 2 діях	15	„
На відпуст до Києва, комедия в 3 діях	30	„
Наймичка, драма в 5 діях	35	„
Наталка Полтавка, комедийо-опера в 2 діях	20	„
На тихі води, на ясні зори, сцен. образок в 4 діях	25	„
Невольник, драма в 5 діях	15	„
Не клени, образ в 1 дії	10	„
Панна Штукарка, комедия в 3 діях	30	„
Підгіряни, мельодрама в 3 діях	50	„
По ревізиї, етюд в 1 дії	20	„
Простак, комедия в 1 дії	20	„
Свекруха, комедия в 3 діях	25	„
Соколики, комедия в 4 діях	35	„
Страйк сценічний образ в 3 діях	20	„
Терновий вінок, або жертви царизму драма в 4 діях	50	„
Украдене щасте, драма в 5 діях	25	„
Хмара, драма в 4 діях	50	„
Хто винен, драма в 3 діях	15	„

Всї замовленя посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. Shewchenka
168 East 4th Street, New York, N. Y.

3 0112 077653142